

Elhunyt RÉTI ZOLTÁN kántortanító, tanár, festőművész, karnagy, zenetörténész, író, a balassagyarmati Rózsavölgyi Márk Zeneiskola alapító igazgatója 2018. február 12-én, életének 94. évében

„Megemlékezés a sírnál”

*Medvác Lajos Balassagyarmat Város Polgármesterének búcsúztatója a balassagyarmati temetőben,
2018. február 17-én.*

...Húsz éve történt, hogy egy kiállítás megnyitón összefutottam Réti Zoltánnal. A rendezvény végén beszélgettünk és javasolta, hogy ha hazafelé tartok mehetünk együtt az autójával. A Madách liget sarkán álltunk meg, és közel másfél órát beszélgettünk, szinte minden életünket érintő dologról. Városunkról, művészetről, gyermekkoráról, a nehéz és sorsfordító világháborús katona emlékeiről. Máig lelkemben őrzöm kedves, őszinte kitárulkozó lényét, beszélgetésünket. Ott és akkor Zoli bácsi lelkem egy darabja lett, amit sohasem fogok elfelejteni.

„Amikor Isten látta, / hogy az út túl hosszú, / a domb túl meredek, / a lélegzés túl nehéz lett, / átölelt és mondta: gyere haza.”

Tisztelt Gyászoló Család, Tisztelt Gyászoló Gyülekezet! Kedves Zoli Bácsi!

Most amikor megállunk egy pillanatra, és búcsút veszünk Tőled, talán azt kérdezhetné valaki: vajon hová tűnik el, amit életedben összegyűjtöttél? Hová tűnik el jószágod, szereteted, hová tűnnek el mindennapi beszéded fordulatai? Mi tudjuk a választ Zoli bácsi! Ez a rengeteg ember, aki ma eljött, mind tudja! Mindazt, amit összegyűjtöttél, királyi örökségként hagytad ránk! Mindent odaadtál nekünk, családtagjaidnak, rokonaidnak. Mi visszük tovább, hiszen egy kicsit mi magunk is ebből épülünk fel. A Te gondolataidból, eszméidből, türelmedből, szeretetedből, amelyeket nekünk adtál, s amelyek hozzánk nőttek, részünké lettek. Ahogy Rónay György írta ajánlás című versében

„Most halálom napjaiban/ még egyszer összegyűjtöm,/ amit a földön kaptam,/ barátságot, szerelmet,/ hűséget, örömet,/ szeretetet, ragaszkodást,/ szépséget, tisztaságot,/ jószágot, önfeláldozást-/ és egy utolsó lendülettel/ felmutatom az égnek.”

Tisztelt Gyászoló Család, Tisztelt Gyászoló Gyülekezet!

„ Non recuso laborem” - Nem vonakodom a munkától. Szól Márton Áron jelmondata. Nem vonakodom a munkától, még ha komoly erőfeszítéssel is jár együtt. Réti Zoltán élete a derekasan elvégzett munka tiszteletéről szól, és erre tanít minket.

Réti Zoltán 1923-ban született Nagyoroszipan, háromévesen korában a szomszéd faluba Érsekvadkertre költöztek, ahol édesapja építőmester volt. Itt több középület is az ő munkájának köszönhetően épült. Édesanyja varrónő, öccse földrajz-rajz szakos tanár, - három évtizedig az Érsekvadkerti Általános Iskola igazgatója volt. Tíz éves koráig élt a faluban, de ezek az évek is igen élénken élő, kitörölhetetlen emlékeket hagytak benne. Ezek jelentették a felhőtlen gyermekkort. Innen származik első rajzzal-festéssel kapcsolatos emléke. Tíz éves korában – a négy elemi után Balassagyarmatra, a Balassi Bálint gimnáziumba kerül. Nagyon nehezen viselte az elszakadást a szülőktől. A rajz a festészet iránti fogékonyságát tehetségét Martos Zsigmond gimnáziumi tanár fedezte fel, sokszor vitte magával rajzolni, festeni az Ipoly partjára. A négy osztály elvégzése után Miskolcra, az Evangélikus Tanítóképzőbe került, ahol zenetanára Becht József felfigyelt zenei tehetségére,- itt karvezetést is tanult, a zenekarba is beválasztották és a tanítóképző kórusát is vezényelhetette. 1942-ben végzett, tanítói és kántori képesítést szerezve. Rövid ideig tartó kiscsalomjai, csesztvei helyettesítő kántortanítói munkája után úgy dönt tovább tanul, és 1943 – ban sikeresen felvételizik a budapesti Képzőművészeti Főiskolába.

A II. világháború azonban döntően befolyásolja további életét. Érsekújvárra karpaszományosként besorozzák, 1944 decemberében Németországba kerül. Az Északi tenger egyik szigetén a szövetségesek fogságában éri meg a háború végét. A művészetek ismerete és szeretete sokat segített életének ebben a nehéz

időszakában. Portréfestésből, orgonálásból, tanításból tartotta fenn magát, kereseteiből, és az adományokból katonatársait is segítette. A hadifogságból megszökve Münchenbe élt rövidebb ideig, munkáját elismerés övezte. Marasztalták, de a honvágy hazahozta. Az újrakezdés után Patvarcon tanít, kórust vezet, kántorizál. A sikeres kórusvezetői munkája elismeréseként felkérlik a balassagyarmati Dalegylet vezetésére. Elhivatottságának, kitartó munkájának eredményeképpen a kórus, fejlődésnek indult, és országosan is elismert kiváló énekkarrá vált. A 30 éven át tartó sikerekben és eredményekben gazdag karnagyi tevékenységét városunk díszoklevélben ismerte el, és megkapta a „*kórus örökös karnagya*” címet. Balassagyarmaton 1951-ben alakult meg az Állami Tanító és Tanítónőképző, ahol Réti Zoltán éneket és rajzot tanított a képzősöknek és a gyakorlóiskolásoknak. Tanítványainak, a leendő tanítóknak meghatározó példaképük volt; a megalkuvásmentes, rendkívül igényes, mindig mindenben alkotni akaró és tudó pedagógus, zeneművész és képzőművész Réti Zoltán. A Tanítóképző megszűnéséig 1959-ig tanított a képzőben és annak gyakorló iskolájában. Patvarcra 1952-ben a balassagyarmati Bajcsy Zsilinszky úti Általános iskolába került, ahol munkája mellett tovább tanult, előbb ének-zene szakos tanári, majd szolfézstanári képesítést szerzett. A háború miatt megszakadt képzőművészeti tanulmányait is folytatja, és 1969-ben festőművész diplomát szerez a Magyar Képzőművészeti Főiskolán, mestere Kontuly Béla volt.

Az '50-es években képviselőként tagja volt Városi Tanács Végrehajtó Bizottságának, ahol többször felvetette a zeneiskola szükségességét. Fáradozásai eredményeként 1963-ban megalakult az Állami Zeneiskola – a salgótarjáni iskola fiókjaként – amelynek igazgatója lett. A kiváló munkának köszönhetően '66-ban már az önálló Zeneiskolában kezdhették meg tanévet. Az Állami Zeneiskola 1973-ban Réti Zoltán javaslatára Rózsavölgyi Márk nevét vette fel. A névfelvételhez döntő mértékben járult hozzá Zoli bácsi Rózsavölgyiről, évtizedes kutatómunka eredményeként írt monográfiája, amely Zeneműkiadó nivódíját is elnyerte. Nyugdíjba vonulásakor 1983-ban új iskolaépületet és egy jól felkészült ambiciózus tanári kar adhatott át az új vezetésnek.

A zeneművészet mellett másik nagy jelentőségű alkotói tevékenységére, a festészetre és a képzőművészetre már több időt szentelhetett nyugdíjba vonulása után. Kiemelkedő képzőművészeti alkotó tevékenységét bizonyítja a több mint 200 egyéni kiállítás, számos külföldi bemutatkozás – többek között Londonban, Tokióban is. Számos műkritikus hívta fel a figyelmet sokoldalú komplex személyiségére. Festményeiben, rajzaiban a zene fedezhető fel és ritmus a lüktetés. Különös érzékkel festett, rajzolt éneklő embereket, melyeket csodálatos színvilággal jelenített meg.

Nyugdíjba vonulása óta hosszú évekig a város evangélikus templomának kórusát vezette. Soha nem felejtette el megemlíteni, hogy sikereiben meghatározó szerepe volt feleségének Márta asszonynak, akitől rengeteg segítséget kapott. Ennek is köszönhető, hogy két lánya is a művészetekkel foglalkozik, Tünde festőművész - restaurátor a budapesti Szépművészeti Múzeumban. Emőke a Zeneiskolánkban gondnoktanár, kamarazenész. A család új generációja öt unoka, és öt dédunoka. A két vő szintén hangszeres művész, zenetanár.

E tartalmas életút több alkalommal is elnyerte méltó jutalmát. Számtalan díj elismerés birtokosa, többek közt; Apáczai Csere János-díj, Madách díj, Köztársasági Arany Érdemkereszt, Szabolcsi Bence-díj, Pro Meritis díj.

Díszpolgár Nógrád megyében, Balassagyarmaton, Érsekvadkerten, Nagyorosziban, Patvarcon, Kétbodonyban.

Itt élt közöttünk, és most útra kelt. Elindult, hogy bejárja azt a titokzatos országot, ahonnan nincs visszatérés, s ahová mindannyian igyekszünk. És mi itt maradtunk. Hiszem, azért, mert még dolgunk van itt, Van még időnk és lehetőségünk, hogy éljünk és tegyünk. Élünk és tegyünk egymás javára, ahogy ő élt és tett. S van még időnk az életben, hogy ugyanolyan boldogok és értékesek legyünk, amilyen boldog és értékes ő volt. A kínaiak azt szokták mondani, hogy az élet legfontosabb dolga a jó temetés, Ha körülnézünk, láthatjuk, milyen sokan jöttünk el, hogy búcsút vegyünk tőle. Láthatjuk, hogy mennyi és mennyi embert ajándékozott meg életével, és hogy mily sokunknak volt fontos, nagyon értékes az élete által adott ajándék.

Kedves és Tisztelt Zoli Bácsi!

Engedd meg, hogy azokkal a szavakkal búcsúzzak Tőled, amit *Kosztolányi Dezső* írt le. A nagy utazáshoz, amelynek végén kitárt karokkal várnak az Égi Hazában mindazok, akiknek a nyomdokain igyekeztél járni.

*Küzdöttél, de már nem lehet,
Csend ölel át és szeretet.
Csak az hal meg, kit felednek,
Örökké él, kit igazán szeretnek*

Isten Veled, nyugodj békében!

„Jöjjetek énhozzám mindnyájan, kik megfáradtatok”(Máté II.28)

Mély megrendüléssel tudatjuk, hogy

RÉTI ZOLTÁN

kántortanító, tanár, festőművész, karnagy, zenetörténész, író
zeneiskola alapító igazgató

Balassagyarmat Város, Nógrád Megye
Nagyoroszi, Érsekvadkert, Patvarc, Kétbodony

Díszpolgára

szerető férj, apa, nagyapa, dédnagyapa

életének 94. évében, 2018. február 12-én elhunyt.

Felejthetetlen halottunktól

2018. február 17-én, szombaton 11 órakor
a Balassagyarmati Temetőben
evangélikus vallás szerint veszünk végső búcsút.

Halottunkat Balassagyarmat városa saját halottjának tekinti.

⌘

A gyászoló család